

Azərbaycan Respublikası adından

QƏRAR

Bakı şəhəri

İş № 2(102)-136/2019

07.01.2019

ALİ MƏHKƏMƏ

**Azərbaycan Respublikası adından
Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin
Mülki Kollegiyasının**

Q Ə R A R İ

« 07 » yanvar 2019-cu il

İş № 2(102)-136/19

Bakı şəhəri

Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin mülki kollegiyası, hakimlər Əsgərov Qürbət Ağa oğlunun sədrliyi və məruzəsi ilə, Vəliyeva Elşanə Rafiq qızı və Hacıyev Sənan Firudin oğlundan oğlundan ibarət tərkibdə, Əhmədov Fuad Vahid oğlunun katibliyi, Cavabdeh1, vəkili X1 iştirakları ilə, Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin mülki kollegiyasının 27 iyun 2018-ci il tarixli qətnaməsindən Cavabdeh1 və onun vəkili X1 kassasiya şikayəti üzrə işə baxaraq,

MÜƏYYƏN ETDİ :

Bakı şəhəri Xəzər rayon Məhkəməsinin 17 oktyabr 2017-ci il tarixli qətnaməsi ilə iddia qismən təmin edilərək, cavabdehlər Cavabdeh1, Cavabdeh3 və Cavabdeh2 birgə qaydada 8896 ABŞ dolları əsas borc, 1463.46 ABŞ dolları fiz borcu, 100 ABŞ dolları cərimə olmaqla, cəmi 10459.46 ABŞ dolları icra vaxtı manata olan məzənnə ilə, ödənilmiş 30 manat dövlət rüsumunun əvəzinin İddiaçı ASC-nin xeyrinə tutulması, Cavabdeh1 ekspertiza tədqiqatının dəyəri olan 50 manat pulun tutularaq Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyi Məhkəmə Ekspertizası Mərkəzinin hesabına köçürülməsi qət edilmişdir.

Bakı Apellyasiya Məhkəməsi Mülki Kollegiyasının 27 iyun 2018-ci il tarixli, 2(103)-2358/2018 sayılı qətnaməsi ilə (hakimlər X.Cəmilova sədrlik edən, məruzəçi A.Hüseynov və İ.Xəlilov) Cavabdeh1 apellyasiya şikayəti qismən təmin edilərək Bakı şəhəri Xəzər rayon Məhkəməsinin 2(003)-5080/2017 sayılı 17 oktyabr 2017-ci il tarixli qətnaməsi iddianın Cavabdeh1 qarşı təmin olunmuş hissəsi üzrə "1463,46 ABŞ dolları (Azərbaycan manatına olan məzənnə ilə) məbləğində faiz borcunun tutulması" hissəsində dəyişdirilərək, İddiaçı ASC-nin xeyrinə tutulmalı olan faiz borcu 1050.76 ABŞ dolları məbləğində müəyyən edilsin və həmin məbləğ ödəniş gününə manata olan məzənnə ilə həyata keçirilməsi, qətnamə iddianın qalan Cavabdeh1 qarşı təmin olunmuş hissəsi üzrə «əsas borc və cərimənin tutulması» hissəsində dəyişdirilmədən saxlanılması, işin apellyasiya baxışı zamanı keçirilmiş ekspertiza tədqiqatının dəyəri olan 120 manat pul Cavabdeh1 tutularaq Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyi Məhkəmə Ekspertizası Mərkəzinin hesabına köçürülməsi, Cavabdeh1 tərəfindən ödənilmiş 15 (on beş) manat məbləğində dövlət rüsumu ona aid edilməsi qət edilmişdir.

İŞİN HALLARI :

İddiaçı ASC-nin Qara Qarayev filialı ilə Cavabdeh1 arasında bağlanmış 29-MK/2265 sayılı 22.07.2014-cü il tarixli kredit müqaviləsinə əsasən iddiaçı Cavabdeh1 24 ay müddətinə, illik 28%-lə, 15000 ABŞ dolları məbləğində kredit vermişdir. Borcalan kreditin əsas məbləğini və hesablanmış faizləri hər təqvim ayının 22-30 günü hər ay üçün 524.02 ABŞ dolları, sonuncu ay üçün 818.12 ABŞ dolları olmaqla bərabər hissələrlə ödəməyi və müqavilə üzrə öhdəliklərini lazımi qaydada icra etmədikdə hər gecikdirilmiş gün üçün gecikdirilmiş əsas məbləğin 73%-i miqdarında cərimə ödəyəcəyinə vəd etmişdir. 22.07.2014-cü il tarixli məxaric kassa orderinə əsasən 15000 ABŞ dolları kredit məbləği Cavabdeh1 tərəfindən qəbul edilmişdir. Həmin kreditin təminatı olaraq Bank ilə Cavabdeh3 (zəmin) və Cavabdeh1 (borcalan) arasında ***** sayılı 22.07.2014-cü il tarixli zəminlik müqaviləsi bağlanmışdır. İddiaçı tərəfindən təqdim edilmiş 20.09.2016-cı il tarixli maliyyə arayışına əsasən Cavabdeh1 ***** sayılı 22.07.2014-cü il tarixli kredit müqaviləsi üzrə 8896 ABŞ dolları əsas borc, 2819 ABŞ dolları faiz borcu və 200 ABŞ dolları cərimə borcu olmuşdur. İddiaçı ASC tərəfindən cavabdehə ***** sayılı 05.09.2016-cı il tarixli pretenziya məktubu göndərilə də, borcun tam ödənilməsi təmin edilməmişdir.

İş üzrə yuxarıda göstərilən məhkəmə aktları qəbul edilmişdir.

KASSASIYA ŞİKAYƏTİNİN DƏLİLLƏRİ VƏ TƏRƏFLƏRİN İZAHATLARI :

Cavabdeh1 və onun vəkili X1 kassasiya şikayəti verərək şikayəti onunla əsaslandırılmışlar ki, məhkəmə maddi və prosessual hüquq normalarını pozmuşdur. Ona görə də Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin Mülki Kollegiyasının 27 iyun 2018-ci il tarixli qətnaməsinin ləğv olunmasını xahiş edirlər.

Məhkəmə kollegiyasının iclasında Cavabdeh1və vəkili X1 kassasiya şikayətinin dəlillərini müdafiə edərək şikayətin edilməsini Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin Mülki Kollegiyasının 27 iyun 2018-ci il tarixli qətnaməsinin ləğv olunmasını xahiş etdilər.

Məhkəmə kollegiyasının iclasının yeri və vaxtı barədə tərəflərə lazımi qaydada bildiriş göndərilmiş olsa da, tərəflər üzrlü səbəblər olmadan gəlməmişlər.

Azərbaycan Respublikası MPM-nin 415.3-cü maddəsinə əsasən kollegiya işə gəlməyən tərəflərin iştirakı olmadan baxılmasını mümkün hesab edir.

Məhkəmə kollegiyası məruzəçini dinləyib, kassasiya şikayətinin dəlillərini araşdıraraq hesab edir ki, Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin mülki kollegiyasının 27 iyun 2018-ci il tarixli qətnaməsi dəyişdirilmədən, kassasiya şikayəti isə təmin edilmədən saxlanılmalıdır.

HÜQUQ MƏSƏLƏLƏRİ :

Azərbaycan Respublikası MPM-nin 416-cı maddəsinin tələbinə görə kassasiya instansiyası məhkəməsi apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən maddi və prosessual hüquq normalarının düzgün tətbiq edilməsini yoxlayır.

Qanunun tələbinə görə kassasiya instansiyası məhkəməsi işin faktiki hallarını araşdırmır, yəni işə baxan birinci instansiya və apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən sübut kimi qəbul olunan faktlara hüquqi qiymət vermir. Lakin apellyasiya instansiyası məhkəməsi tərəfindən maddi və prosessual hüquq normalarının düzgün tətbiq olunub-olunmamasını yoxlamaq zərurətindən irəli gələrək, kassasiya instansiyası məhkəməsinin iş materiallarında olan sübutlara və hüquqi faktlara istinad etməsi faktiki halları araşdırma kimi qiymətləndirilməməlidir. Qeyd etmək lazımdır ki, işin faktiki hallarının prosessual qanunvericiliyin tələblərinə riayət edilmədən müəyyən olunması ədalətli məhkəmə araşdırılması hüququnun pozulmasına dəlalət etməklə mübahisənin hüquqi aktlarına təsir göstərə bilər.

Apellyasiya instansiyası məhkəməsinin iş üzrə gəldiyi nəticədən görünür ki, birinci instansiya məhkəməsi düzgün olaraq mülki qanunvericiliyin sadəlanan normalarını işin müəyyən edilmiş hallarına tətbiq etməklə Cavabdeh1 hərəkətlərini öhdəliyin lazımınca icra edilməməsi kimi qiymətləndirmişdir. Lakin məhkəmə kredit borcu üzrə yaranmış faiz borcunun məbləğinə münasibətdə düzgün nəticəyə gəlməmişdir. Belə ki, apellyasiya baxışı zamanı keçirilmiş məhkəmə-mühasibatlıq ekspertizasının rəyi əsasında müəyyən edilmişdir ki, rəyin tədqiqat hissəsində göstərilənlərə əsasən, hesabdən çıxarış əsas

götürülməklə Cavabdeh1 22 iyul 2016-cı il tarixədək banka olan borcu 10199.43 manat məbləğində müəyyən edilir, o cümlədən: əsas borc üzrə 9148.67 manat, faiz borcu üzrə 1050.76 manat. Odur ki, birinci instansiya məhkəməsi cavabdehdən iddia tələbinə uyğun olaraq 8896 ABŞ dolları məbləğində əsas borcun tutulması barədə düzgün nəticəyə gəlsə də, 1463.46 ABŞ dolları məbləğində faiz borcunun tutulması barədə qənaətə gəlməkdə haqlı olmamışdır. Ona görə də birinci instansiya məhkəməsinin qətnaməsi iddianın Cavabdeh1 qarşı təmin olunmuş hissəsi üzrə 1463,46 ABŞ dolları faiz borcunun tutulması hissəsində dəyişdirilərək, qətnamə ilə tutulmalı olan faiz borcunun məbləği ekspert rəyinə uyğun olaraq 1050,76 ABŞ dolları məbləğində müəyyən edilməli, cərimə məbləği isə birinci instansiya məhkəməsi tərəfindən qanunvericiliyin tələbinə görə əsaslı şəkildə azaldıldığı üçün qətnamə həmin hissədə də dəyişdirilmədən saxlanılmalıdır.

Apellyasiyainstansiyasıməhkəməsigəldiyinəticəni aşağıdakı maddi hüquq normaları ilə əsaslandırmışdır.

Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinə müvafiq olaraq borc müqaviləsinə görə iştirakçılardan biri (borc verən) pula və ya digər əvəz edilən əşyalara mülkiyyət hüququnu digər iştirakçıya (borc alana) keçirməyi öhdəsinə götürür, digər iştirakçı (borc alan) isə aldığı pulu müvafiq olaraq pul və ya eyni keyfiyyətdə və miqdarda olan eyni növlü əşyalar şəklində borc verənə qaytarmağı öhdəsinə götürür (739.1). Borc müqaviləsinin predmeti hər hansı pul məbləği olduqda, o, kredit müqaviləsi adlandırılır. Müstəqil peşə fəaliyyəti şəklində pul borc verməklə məşğul olan şəxslər əlavə olaraq peşəkarlıq qaydasında kreditlər verilməsi haqqında müddəaları gözləməlidirlər (739.2). Öhdəliyə əsasən bir şəxs (borclu) başqa şəxsin (kreditorun) xeyrinə müəyyən hərəkətlər etməli, məsələn, pul ödəməli, əmlak verməli, iş görməli, xidmətlər göstərməli və i.a. və ya müəyyən hərəkətdən çəkinməlidir, kreditorun isə borcludan vəzifəsinin icrasını tələb etmək hüququ vardır (385.1). Öhdəliyin icra edilməməsi dedikdə, onun pozulması və ya lazımcınca icra edilməməsi başa düşülür (442). Öhdəliyin onun icrası üçün müəyyənləşdirilmiş müddətdə icra edilməməsi borclunun icranı gecikdirməsi sayılır (445.2.1).

Həmin Məcəllənin 445-ci maddəsinin tələbinə görə, icranı gecikdirmiş borclu gecikdirmə nəticəsində vurduğu zərər üçün və gecikdirmə zamanı təsadüfən baş vermiş icra mümkünsüzlüyünün nəticələri üçün kreditor qarşısında məsuliyyət daşıyır.

Həmin Məcəllənin 448.1-ci maddəsinin tələbinə görə, əgər bu Məcəllə ilə və müqavilə ilə ayrı qayda müəyyənləşdirilməyibsə, borclu onun risk dairəsinə daxil olan öhdəliklərin icra edilmədiyi bütün hallar üçün cavabdehdir.

Məhkəmə kollegiyası hesab edir ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsinin nəticələri işin həqiqi hallarına uyğun olmaqla və tərəflərin qarşılıqlı münasibətlərini əks etdirdiyi üçün qanuni və əsaslıdır.

Cavabdeh1 kassasiya şikayətinin dəlillərinə gəldikdə məhkəmə kollegiyası qeyd edir ki, tərəflər arasında kredit müqaviləsi bağlanmış və bununla da onların arasında kredit hüquq münasibətləri yaranmışdır. İddiaçı kredit müqaviləsi üzrə öhdəliklərini yerinə yetirmiş, cavabdeh isə həmin müqavilə üzrə üzərinə düşən öhdəlikləri yerinə yetirməmiş, nəticədə kreditor qarşısında müqavilə üzrə öhdəlikləri yaranmışdır. Cavabdeh həmin öhdəliyin icrasından yayındığı üçün iddiaçı bu tələblə məhkəmə müdafiəsindən istifadə etmək məcburiyyətində qalmışdır.

Məhkəmə kollegiyası hesab edir ki, apellyasiya instansiyası məhkəməsi işin bütün faktiki hallarını tam, hərtərəfli və obyektiv araşdırmış, mübahisə üzrə tətbiq edilməli olan hüquq normalarını düzgün tətbiq edərək nəticə etibarlı ilə qanuni və əsaslı qətnamə çıxarmışdır. Kassasiya şikayətinin dəlilləri qətnamənin ləğvi üçün əsas ola bilməz, ona görə də kassasiya şikayəti təmin edilmədən, apellyasiya instansiyası məhkəməsinin qətnaməsi dəyişdirilmədən saxlanılmalıdır.

Şərh edilənləri və Azərbaycan Respublikası MPM-nin 416, 417 və 419-cu maddələrini rəhbər tutaraq, məhkəmə kollegiyası

QƏRARA ALDI :

Cavabdeh1 kassasiya şikayəti təmin edilməsin.
Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin mülki kollegiyasının həmin iş üzrə 27 iyun 2018-ci il tarixli qətnaməsi dəyişdirilmədən saxlanılsın.
Qərar qəbul edildiyi andan qüvvəyə minir.

Sədrlik edən :

Hakimlər :
Əsli ilə düzdür :
Ali Məhkəmənin hakimi

Q.Əsgərov